

МОВА Й МОВЛЕННЯ

Успіхи людини в житті, її взаємини з іншими членами суспільства залежать від уміння спілкуватися.

Щоб досягти успіху в спілкуванні, потрібно добре володіти мовленням.

Мовлення — це спілкування людей між собою за допомогою мови, тобто процес реалізації мовної діяльності.

Мовець використовує засоби мови для передання певного змісту, до якого можуть входити, крім думок, почуття і волевиявлення.

Отже, мова й мовлення взаємозв'язані. Мовлення неможливе без мови, а мова створена для того, щоб здійснювати процес мовлення.

Мова є спільною для всіх, хто нею послуговується, а мовлення завжди індивідуальне, оскільки мовні засоби кожен з нас застосовує по-своєму.

Розвиток і збагачення мови відбувається у процесі мовленнєвої діяльності. Якщо мовленнєва діяльність засобами певної мови припиняється, мова стає мертвою. Мова живе тільки у мовленні.

Вивчення мови, збагачення пам'яті різноманітними засобами і способами вираження думок сприяють розвитку мовлення. Не менш важливе значення має також систематичне й цілеспрямоване практикування в мовленні — спілкування рідною мовою із співробітниками, знайомими, приятелями, родичами, оскільки вміння і навички виробляються лише в процесі мовленнєвої діяльності.

Мовленнєва діяльність репрезентується у спілкуванні. Розрізняють спілкування: *вербальне* — *невербальне*, *контактне* — *дистантне*, *безпосереднє* — *опосередковане*, *усне* — *письмове*, *міжособистісне* — *масове*, *монологічне* — *діалогічне* — *полілогічне*, *приватне* — *офіційне*, *інформативне* — *неінформативне*, *нормативне* — *ненормативне*, *етикетне* — *неетикетне*.

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО МОВЛЕННЯ

Мовленнєва культура особистості великою мірою залежить від її зорієнтованості на основні риси бездоганного, зразкового мовлення. Щоб бути зразковим, мовлення має характеризуватися такими найважливішими ознаками:

правильністю, тобто відповідати літературним нормам, що діють у мовній системі (орфоепічним, орфографічним, лексичним, морфологічним, синтаксичним, стилістичним, пунктуаційним);

змістовністю, яка передбачає глибоке осмислення теми й головної думки висловлювання, докладне ознайомлення з наявною інформацією з цієї теми; різнобічне та повне розкриття теми, уникнення зайвого;

послідовністю, тобто логічністю та лаконічністю думок;

багатством, що передбачає використання різноманітних засобів вираження думок у межах відповідного стилю, уникнення невиправданого повторення слів, однотипних конструкцій речень;

точністю, яка великою мірою залежить від глибини знань та ерудиції особистості, а також від активного словникового запасу. Виражаючи власні думки, слід добирати слова, які найбільш відповідають висловлюваному змісту;

виразністю, для досягнення якої слід виділяти найважливіші місця свого висловлювання і виражати власне ставлення до предмета мовлення;

доречністю та доцільністю, яка залежить насамперед від того, наскільки повно й глибоко людина оцінює ситуацію спілкування, інтереси, стан, настрій адресата. Крім цього, треба уникати того, що могло б уразити співбесідника, викликати у нього роздратування, і вказувати на помилки співрозмовників у тактовній формі.

Отже, високу культуру мовлення людини визначає досконале володіння літературною мовою, її нормами в процесі мовленнєвої діяльності.

Культура мовлення — це ще й загальноприйнятий мовний етикет: типові формули вітання, побажання, прощання, запрошення тощо. Неабияке значення має й тон розмови, вміння вислухати іншого, вчасно й доречно підтримати тему. Уважність, чемність і ввічливість — основні вимоги мовного етикету.